

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

04

maja 2018

piątek

19:00

NFM, Sala Kameralna

Polska zapomniana

Q=m⁴:

Marcin Suszycki – I skrzypce

Malwina Kotz – II skrzypce

Marzena Malinowska – altówka

Maciej Kłopotcki – wiolonczela

Program:

Zygmunt Stojowski (1870–1946) *Variations et fugue* na kwartet smyczkowy op. 6

I Andante

II Fuga. Allegro scherzando

Zygmunt Noskowski (1846–1909) *I Kwartet smyczkowy d-moll* op. 9

I Allegro con brio

II Intermezzo. Allegretto moderato

III Adagio non troppo

IV Finale quasi Oberek: Allegro

Witold Maliszewski (1873–1939) *I Kwartet smyczkowy F-dur* op. 2

I Moderato

II Scherzo. Allegro vivo

III Andante non troppo

IV Allegro

[70']

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości.

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Z. Stojowski

Z. Noskowski

W. Maliszewski

Dziedzictwo (niemal) zapomniane

Artur Bielecki

Jeśli mierzylibyśmy muzykalność społeczeństwa poziomem znajomości dorobku własnych kompozytorów oraz umiejętnością ich wypromowania w szerokim świecie, Polacy w tym rankingu zajęliby jedno z niechlubnych ostatnich miejsc. A przecież już od późnego średniowiecza nie brakowało w naszym kraju wspaniałych muzyków, których twórczość wzbogaca polską kulturę. Tylko czy o nich pamiętamy, interesujemy się ich dziełami, nagrywamy z nimi płyty i publikujemy partytury? Wprost przeciwnie: wiele utworów zaginęło tylko dlatego, że naszym przodkom nie przyszło na myśl, aby je wydać drukiem (przykładowo cenne kompozycje Wacława z Szamotuł czy Marcina Leopoldy). I nawet jeśli w ostatnich latach sytuacja w naszej kulturze muzycznej zmienia się na korzyść, to i tak bardzo wiele jest jeszcze do zrobienia.

Na tym tle ogromnie interesująco przedstawia się program dzisiejszego wieczoru. Występujący dziś zespół postanowił zaprezentować mało znane (w nagraniach rzadko lub wcale niespotykane) utwory trzech wybitnych polskich kompozytorów przełomu XIX i XX wieku: Zygmunta Stojowskiego, Witolda Maliszewskiego i Zygmunta Noskowskiego. Warto zwrócić uwagę na to, że są wśród nich nauczyciele największych polskich kompozytorów XX wieku. Noskowski był nauczycielem Karola Szymanowskiego, a Maliszewski w swojej klasie kompozycji uczył Witolda Lutostawskiego.

Stojowski był kompozytorem, pianistą, pedagogiem i publicystą. Jego życie to przykład udanej międzynarodowej kariery artystycznej, którą zawdzięczał talentowi, pracowitości i dogłębnym studiom muzycznym. Urodził się w Strzelcach koto Kielc; stamtąd rodzina Stojowskich przeniósła się do Krakowa. W dawnej stolicy Polski już jako mały chłopiec popisywał się swoją grą na fortepianie w salonach księżnej Marceliny Czartoryskiej, ulubionej uczennicy Chopina. W tym czasie został też uczniem Władysława Żeleńskiego, który wprowadzał go w tajniki kompozycji. Następnie młodzieniec podjął studia w Konserwatorium Paryskim: w klasie fortepianu Louisa Diémera i kompozycji Léo Delibes'a. Po skończeniu paryskich studiów (z wyróżnieniem) zetknął się także z Ignacym Janem Paderewskim, z którym lekcje uważał za szczególnie istotne dla swojego rozwoju.

Stojowski osiadł w Stanach Zjednoczonych. Wiele komponował, koncertował w Europie, Ameryce Północnej i Południowej, nauczał, a także działał na rzecz Polonii amerykańskiej. Pozostawił bogaty dorobek kompozytorski, zawierający m.in. dwa koncerty fortepianowe, *Symfonię d-moll* op. 21, utwory kameralne i fortepianowe. Na szczęście w ostatnich latach coraz więcej mówi się o muzyce Stojowskiego, do niedawna mocno zapomnianej. Tego wieczoru przybliżymy pochodzące z 1890 r. *Variations et fugue* op. 6 na kwartet smyczkowy. Jest to kompozycja dwudziestoletniego twórcy. Po szeregu trudnych, bogatych fakturalnie wariacji następuje dość zwięzła fuga. Warto zwrócić uwagę na ciekawie potraktowaną harmonikę utworu.

Maliszewski to kompozytor i pedagog należący do tego samego pokolenia co Stojowski. Studiował – oprócz medycyny i matematyki – muzykę w Konserwatorium w Petersburgu; jego pedagogiem w zakresie kompozycji był Nikołaj Rimski-Korsakow. Następnie Maliszewski podjął aktywną działalność muzyczną w Odessie (w latach 1908–1921), a od 1921 r. w Warszawie. W Warszawie była to przede wszystkim działalność dydaktyczna i organizacyjna (m.in. był dyrektorem Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego). Uczniem Maliszewskiego został Lutostawski, który wysoko cenił jego wykłady o formach muzycznych.

Twórczość Maliszewskiego jest niestety obecnie mało znana. Styl jego muzyki Jadwiga Paja-Stach lapidarnie określiła jako „klasycyzujący neoromantyzm”. Kompozytor wyznał kiedyś: „W muzyce szukam wyłącznie treści ujętej w wyraźną, jasną i zwartą formę. Dlatego zawsze pozostaję zwolennikiem form klasycznych”. Był niechętny modernistycznym trendom. Za swój *I Kwartet smyczkowy* w 1903 r. otrzymał nagrodę Petersburskiego Towarzystwa Kameralnego. Jest to dość rozbudowany utwór, składający się z czterech części. Układ części wyraźnie nawiązuje do klasycznego modelu kwartetu smyczkowego. Najbardziej skomplikowana w budowie jest część pierwsza, po której następuje *Scherzo. Allegro vivo*, później część w powolnym tempie i finał. Zwraca uwagę atrakcyjność kolorystyczna dzieła i interesująca harmonika, oparta na systemie dur-moll, ale traktowana w sposób indywidualny.

W programie koncertu znalazł się również *I Kwartet smyczkowy d-moll* op. 9 Noskowskiego, jednego z najbardziej zastrużonych polskich kompozytorów tamtej epoki. Starszy o pokolenie od Stojowskiego i Maliszewskiego Noskowski w historii muzyki pol-

skiej zapisał się m.in. pierwszym polskim poematem symfonicznym – zatytułowanym *Step*. Jednak jego znaczenie i zastęgi dla rodzimej kultury wykraczają daleko poza to osiągnięcie.

Noskowski studiował u Stanisława Moniuszki w Instytucie Muzycznym w Warszawie, następnie kontynuował studia w Berlinie w zakresie kompozycji u Friedricha Kiela (jednym z uczniów Kiela był również Paderewski). Po uzyskaniu dyplomu w 1875 r. Noskowski rozpoczął bogatą działalność artystyczną, w której skoncentrował się na pracy kompozytorskiej, dydaktycznej i organizacyjnej na rzecz polskiej kultury muzycznej (po okresie pracy w Niemczech w 1881 r. osiadł w Warszawie). Był utalentowanym kompozytorem (jego utwory grywał m.in. Ferenc Liszt), który „talent oddał sprawie muzyki polskiej, przedkładając ją niekiedy nad własne dążenia artystyczne” (Maciej Negrey). Wychował całą plejadę wybitnych kompozytorów. Do jego uczniów należeli: Szymanowski, Ludomir Różycki, Grzegorz Fitelberg, Apolinary Szeluto, Henryk Melcer-Szczawiński, Eugeniusz Pankiewicz i Ludomir Michał Rogowski.

Za jedno z najcenniejszych utworów w bogatej twórczości Noskowskiego uważa się dzieła kameralne. Wśród nich – *I Kwartet smyczkowy d-moll op. 9*. Utwór powstał w latach 1875–1880. Kompozycja ta ma klasyczną czteroczęściową budowę. Czuje się w tym dziele doskonałą orientację Noskowskiego w romantycznej tradycji kwartetu smyczkowego (reprezentowanej chociażby przez Franza Schuberta i Feliksa Mendelssohna Bartholdy’ego). Początek części pierwszej (*Allegro con brio*) jest dość dramatyczny, głównie tematy zostały ujęte bardzo plastycznie. Część druga (*Intermezzo. Allegretto moderato*) odgrywa ekspresyjną rolę scherza (choć metrum nie jest trójdzielne). Trzecie ogniwo cyklu charakteryzuje się liryzmem i śpiewnością. W ostatniej części Noskowski – świetny twórca polskich tańców narodowych – wprowadził oberka o wyrazistej inspiracji ludowej. Formę oberka połączył z techniką polifoniczną.

Marcin Suszycki

Koncertmistrz Orkiestry Filharmonii Poznańskiej i orkiestry Collegium F. Ma różnorodne zainteresowania muzyczne. Od 2006 r. współtworzy zespół muzyki barokowej wykonywanej na dawnych instrumentach, a jako pierwszy skrzypek zespołu an Arche gra muzykę współczesną. W 2015 r. otrzymał Medal Młodej Sztuki – nagrodę „Głosu Wielkopolskiego”. Naukę gry

na skrzypcach rozpoczął w wieku 7 lat w Przemysłu. Kontynuował ją w Liceum Muzycznym w klasie R. Naściszewskiego, występując wówczas z Przemyską Orkiestrą Kameralną Capella Premisliensis, z którą nagrał płytę z udziałem B. Bryły i A. Hiolskiego. Współpracuje z takimi orkiestrami, jak Sinfonia Varsovia, Feel Harmony i Polska Orkiestra Kameralna. Występuje również jako solista i kameralista.

Malwina Kotz

Ukończyła Akademię Muzyczną im. F. Nowowiejskiego w Poznaniu w klasie skrzypiec B. Bryły oraz A. Szymczewskiej. Jest laureatką krajowych i międzynarodowych konkursów skrzypcowych, m.in. Międzynarodowego Konkursu „Mendelssohn Cup” w Taurisano, Ogólnopolskiego Konkursu Skrzypcowego „Młody Paganini” w Legnicy i Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H.W. Ernsta i K. Szymanowskiego we Wrocławiu. Wielokrotnie brała udział w kursach, warsztatach i festiwalach, pracując za wybitnymi pedagogami i artystami: J. Kaliszewską, A. Baevą, J. Gallardem, J. Jakowiczem, B. Niziołem czy K.A. Kulką. Od 2010 r. jest członkiem poznańskiej orkiestry Collegium F. W 2014 r. ukończyła Akademię Sinfonii Varsovii. Współpracując z tą orkiestrą, koncertowała w Japonii, Rosji i Hiszpanii pod batutami takich mistrzów, jak L. Maazel i K. Penderecki. Obecnie jest członkiem NFM Filharmonii Wrocławskiej. Wraz z muzykami tego zespołu współtworzy kwartet skrzypcowy Elliptique Ensemble. Kwartet – poza działalnością koncertową – jest zaangażowany w prowadzenie warsztatów orkiestrowych dla uczniów szkół muzycznych II stopnia. Artystka jest pomysłodawczynią akademickiego cyklu koncertów „Kreaspiracje”, który odbywał się w Poznaniu w latach 2010–2013. Obecnie we współpracy z Filharmonią Opolską realizuje autorską serię koncertów symfonicznych „Music of the Night”. Jest absolwentką Podyplomowych Studiów Menedżerów Kultury na warszawskiej SGH.

Marzena Malinowska

Urodziła się w 1991 r. w Krakowie. Jest absolwentką Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu w klasie skrzypiec K. Bruckowskiego, od 2012 r. gra również na altówce. Od 2014 r. jest członkiem NFM Filharmonii Wrocławskiej. Bierze udział w licznych międzynarodowych projektach. Z zespołami Baltic Sea Philharmonic, European Union Youth Orchestra i YouTube Symphony Orchestra koncertowała w Europie, Azji i Australii. Uczestniczyła w wielu festiwalach, m.in. International Chamber Music

Festival w Stavanger i Zermatt Festival, występując z takimi artystami, jak N. Bendix-Balgley, I. Faust, J.-G. Queyras, H. Kraggerud, Ch. Zacharias, a także z Berliner Philharmoniker. Z zespołem Elliptique Ensemble prowadzi warsztaty orkiestrowe dla uczniów szkół muzycznych.

Maciej Kłopocki

Absolwent łódzkiej Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w klasie S. Firleja. W 2011 r. rozpoczął studia doktoranckie w Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach. W latach 2001–2006 pełnił funkcję I wiolonczelisty NFM Orkiestry Leopoldinum, jednocześnie w sezonie 2005/2006 był II koncertmistrzem wiolonczel Filharmonii Śląskiej w Katowicach. Od 2006 r. jest koncertmistrzem NFM Filharmonii Wrocławskiej. Jako gościnnie koncertmistrz wiolonczel występuje z Hafnia Chamber Orchestra i Wrocław Score Orchestra. Jest też I wiolonczelistą CCC Orchestra. Koncertuje jako solista i kameralista – współpracuje m.in. z AUKSO – Orkiestrą Kameralną Miasta Tychy i Silius Trio, którego jest założycielem. Od 2005 r. prowadzi klasę wiolonczeli w Zespole Szkół nr 9 we Wrocławiu.

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Sponsorzy:

